

Edo Juraga
Murter

NAZIVI RIBA U JEZERIMA NA OTOKU MURTERU

UDK: 811.163.42'373.22:597 (497.5 Murter)

Rukopis primljen za tisak 08.05.2007.

Pregledni članak

Survey article

Recenzenti: Joško Božanić i Vladimir Skračić

U radu se obrađuju nazivi riba u Jezerima na otoku Murteru. Među 138 zabilježena naziva niz je onih romanskog podrijetla (*arbun, fratar, kavalo, lačerna, mezoluno, palamita, srdela, špar, ušata*). Među izvorno hrvatskim imenima nalazimo široko rasprostranjene ihtionime kao što su *kovač, zubatac, ovčica, list, golub, pauk, modrulj*, ali i autohtoni, ponekad vrlo osebujni nazivi kao *kljuna, žgulja, gornja baba, pas volonja, očalinka, svirac, lulavi Šime i dr.* Narod se pri imenovanju riba služio zoonimima (*pas, maška, slipi miš, morski tovar, konj, pas prasac, lisica, volina*) i ornitonimima (*kokot, pivac, sovetica, vranjak*). Riba je zatim imenovao po prevladavajućoj boji (*bilota, crnjul, crvendač, modrak, šarulja, žutica*) ili prema stvarima iz svakodnevnog života na koje ga je podsjećao oblik pojedinih riba (*bat, jagla, jaglun, kaiš, mač, mlat, sabljaš, škaran*).

Ključne riječi: *Ježera, ihtionimi, tovār, lūlavi Šime, špār, kljūna, žgūlja*

Uvod

Mjesto Jezera smješteno je na jugoistočnoj strani otoka Murtera u uvali u obliku potkove. Uvala je dobro zaštićena od svih vjetrova pa je idealno pristanište za brodove. Tragove života na području današnjih Jezera nalazimo već u 11. stoljeću prije Krista, od kada datira ilirska naseobina na poluotočiću Murtariću. Jezera se prvi put spominju 1298., prilikom osnivanja Šibenske biskupije, kada su bila u sastavu župe Murter te imala 8 domova s 94 žitelja. Jezerani su od davnina ribari i pomorci. U početku su, kao i drugi otočani, ribarili neposredno s obale ili na maloj udaljenosti od nje. Koristili su se udicama, ostima, vršama, malim obalnim mrežama potegačama i sl., dok mreža za ribolov na otvorenome moru nije

bilo. Alberto Fortis 1774. navodi da mreže za tune iz mjesta Murtera, vjerojatno i iz Jezera, zbog slabe kvalitete ne zaslužuju ni spomena, ali ipak kao njihovu prednost navodi da ribari njima love tune zimi. To demantira njegovu kasniju tvrdnju da jata tunja plivaju oko otoka, a Murterini ih nemaju čime loviti. U pisanim izvorima se spominje da su Jezerani 1682. lovili ribu na Kornatima, a 1713. u sporu su s ribarima iz Murtera oko lovišta gira (*Smaris alcedo*) s južne strane otoka Murtera. Jezerani su se tada žalili mletačkoj upravi u Zadru da im Murterini osporavaju pravo ribolova na njima bliskim lovištima. Spor je riješen u njihovu korist.

Pokraj 18. st. bilo je na čitavom otoku Murteru 80 ribarskih brodova za mali obalni ribolov i 43 gajete za mreže potegače za lov gira. Prema popisu ribarskih brodova i alata načinjenom po naredbi šibenskoga kneza 1792. godine, Jezerani su imali 25 brodova i 7 ribarskih brodova za lov srdela i gavuna.

Pojava filoksere i propadanje vinograda početkom 20. st. prisililo je stanovništvo Jezera da se još intenzivnije bavi ribolovom. Prema I. Paštroviću (*Ribarski priručnik za 1913. god.*, I, Trst, 1912, str. 180-184) Jezerani tada imaju 18 ribarskih brodova sa 78 stalnih ribara, zatim 30 mreža bugvara, lokardara i prostica, 4 poponice, 16 šabaka i jednu migavicu - tratu. U Jezerima je godine 1922. utemeljena ribarska zadruga, najstarija u ovom kraju. Zadruga je 1927. godine imala 53 zadrugara koji su ljetnom tratom lovili srdele u Kornatima te su tijekom te godine u zadruzi posolili 100 barila srdela. Zadruga je radila sve do 1940. godine. Jezerani u godinama iza II. svj. rata imaju 12 migavica, 35 kogola i 5 koća, a sedamdesetih godina prošlog stoljeća grade se i nabavljaju velike kočee za ribolov na otvorenome moru.

Danas su Jezera suvremeno turističko mjesto čiji su stanovnici unatoč promjenama u načinu života ostali vjerni tradicionalnim zanimanjima, ribarstvu i pomorstvu te uzgoju maslina, vinove loze i povrtlarskih kultura.

O nazivima riba u Jezerima

Jezerani su prve nazive riba mogli čuti od ribara s Vrgade, jedinog otoka u bližoj okolici otoka Murtera koji spominje bizantski car Konstantin VII. Porfirogenet (912.-959.) u svom djelu *De administrando imperio (tó Lumbrikatón)* i na kome je tada bilo Romana. Ne znači da tada ostali otoci nisu bili napučeni (prema arheološkim nalazima Hrvata je na otoku Murteru pouzdano bilo u 8. stoljeću), već tamo po svoj prilici nije bilo romanskog stanovništva. Usporedimo li današnje nazive riba romanske provenijencije na Vrgadi i Jezerima vidjet ćemo mnoge sličnosti. Tako možemo navesti potpuno iste nazive kao što su *baraj, bižat, gof, kavala, lambraka, lica, pic, raža, sapa, sklat, škrpun, škrpina, pasara, švoja, trlja, ugor, ušata*, kao i vrlo slične nazive (najprije navodimo nazive u Vrgadi): *erbun – arbun, kanj – kanjac, kerna – kernja, knezac – knjezac, minčon – mičun, morona – morina, palamida – palamita, serag – sarag, šarun – srun* i dr. U nekim drugim nazivima, također romanskog podrijetla, Jezerani će se prije povoditi za bližim susjedima, pa tako naziv za vrstu *Scomber scombrus* neće biti *skuša*, kako je na Vrgadi, već *lokarda*, kako je u Murteru i Šibeniku, kao što za vrstu *Scomber japonicus* neće biti *lokarda* (Vrgada), već *lacarda*, kako je također u Murteru i Šibeniku, ili, za vrstu *Dicentrarchus labrax*, *dut* umjesto *brancina*. Bez obzira na mogućnost ranog doticaja s romanskim ihtionimima, vjerojatnije je da su većinu navedenih romanskih naziva ovdašnji ribari dobili posredstvom Mlečana, nakon što su oni zagospodarili ovim krajevima. Kako bilo da bilo, osim preuzimanja romanskih naziva

riba, Jezerani su od susjeda preuzimali hrvatske nazive te su maksimalno koristili mogućnost da ribama daju nazive svojstvene isključivo njima. Pri tome su u prvom redu koristili kopnene zoonime (*pas, pas kosac, pas čekičar, lisica, morski prasac, pas prasac, volina, pas volonja, morski konj, konjič, pasja mati, pauk, tovar, slipi miš, ovčica*), zatim ornitonime (*golub, kokot, pivac, lastavica, sovetica, vranjak*) i u jednom slučaju fitonim (*smokva*). U nazivlju su koristili i nazive stvari na koje su ih oblikom ili kojim detaljem podsjećale pojedine ribe (*bat, jagla, jaglun, jaglica, kaiš, kljuna, mač, očalinka, sabljaš*) ili teren na kojemu te ribe najčešće obitavaju (*škaljar, travičar*). RIBE su imenovane po boji (*bilota, crnjul, crvendač, modrak, modrulj, plavica, šaroguzac, šarulja, žutica*) ili po nekoj značajki ili osobini (*golica, kostilj, piloto, tucavica*). U nazivlju ćemo susresti i vrlo neobične domaće nazive, kao što su *gornja baba* (*Antonogadus mergalokynodon* = ugorova majka zubaša) ili *lulavi Šime*, koji se još naziva *svirac* (*Sympodus (Crenilabrus) mediterraneus* = podujka).

Napomene o jezerskom govoru

Jezerski govor spada u skupinu južnočakavskih govora. Zahvaljujući ponešto izoliranom položaju i tradicionalnoj vezanosti stanovništva uz more, ovaj je govor najbolje od svih čakavskih govora na otoku Murteru sačuvala čakavske osobine. To je, ponajprije, jedini govor na otoku u kojem je uopće sačuvana upitno-odnosna zamjenica *ča* kao i oksitoneza na otvorenim kratkim slogovima (*ženā, nogā, kozā, selō*). Na dugim slogovima došlo je do dezoksitoneze i pojave tzv. kanovačkog dugouzlaznog naglaska (*rūka, trāva, gnjīzdo*). U ovom govoru vrlo dobro se čuva čakavski akut (*lokārda, kosīr, kovāč, livē, sinjā, kartī, šantarē, stāri, modrūlj, svīrac, požāj*). Govor Jezera je osobit po gotovo sustavnoj zamjeni glasa *h* glasom *f* (*krūf, ūfo, kūfinja, jūfa, smīf, fīstati, plāfo, brfūn, trljūh*) uz rijetke iznimke (*grīh, grīha*). U pojedinim primjerima glas *f* dolazi i umjesto glasa *v* (*tovārof, kumpīrof, gradōf* = G pl.). Glas *lj* dolazi ne samo tamo gdje mu je po etimologiji mjesto (*pōlje, ljubāv, ūlje*) nego i umjesto glasa *l* (*klječāti, kljēti, gljēdati; pālja* = G jd.).

Metoda

Istraživanje narodnih imena riba u Jezerima proveli smo ispitujući izvorne govornike koji su stalno nastanjeni u Jezerima. Ispitivanje je provedeno u nekoliko navrata tijekom 2006. i 2007. godine, a informatori su bili ribari Mladen Milin – Kokolec (rođ. 1940.), Alenko Milin (rođ. 1964.), Jakov Lapov (rođ. 1932.), Marija Lapov (rođ. 1934.), Miloš Lapov (rođ. 1959.) i Elmino Klarin (rođ. 1970.). Znanstvena i hrvatska imena riba navode se prema Jardasu (Jardas, 1996.). Do sada je u Jadranu evidentirano 407 vrsta i podvrsta riba (Jardas, 1996.), a mi smo u jezerskom govoru zabilježili 138 naziva, s time da u nekoliko slučajeva ima nekoliko imena za jednu vrstu, kao što se javlja i jedno ime za nekoliko vrsta, odnosno podvrsta riba.

Imena riba poredana prema narodnim imenima

angūlja (veći primjeraka) *Anguilla anguilla*

arbūn

Pagellus erythrinus

jegulja

arbut, rumenac

bâlavica	<i>Lipophrys pavo</i>	babica kukmašica
bât	<i>Sphyrna tudes</i>	jaram, mlat
bešica	<i>Scyliorhinus canicula</i>	mačka bljedica
bilôta	<i>Gobius bucchichii</i>	glavočić bijelčić
bižât (manji primjerak)	<i>Anguilla anguilla</i>	jegulja
brfün	<i>Atherina (atherina) hepsetus</i>	gavun
brfunič	<i>Atherina (hepsetia) boyeri</i>	brfun, oliga
bugvâ	<i>Boops boops</i>	bukva, bugva
cîpa	<i>Mugil cephalus</i>	cipal glavaš, skočac
cîpa bâlavac	<i>Liza ramada</i>	cipal balavac
cîpa mrâžnjak	<i>Liza saliens</i>	cipal dugaš, skočac
cîpa zlatâr	<i>Liza aurata</i>	cipal zlatac, skočac
crnjûl	<i>Chromis chromis</i>	crnej
crvendâč	<i>Gobius cruentatus</i>	glavoč krvoust
dûbinski brfün	<i>Argentina sphyraena</i>	srebrnjak
dût	<i>Dicentrarchus labrax</i>	lubin, brancin
frâtar, šarogûzac	<i>Diplodus vulgaris</i>	fratar, oluz
gaün	<i>Spicara smaris</i>	gira, menula
glamòč	<i>Gobius niger</i>	glavoč blatar
glistòč	<i>Conger conger</i>	ugor, gruj
(mali primjerak, 15-20 dag težine)		
göf	<i>Seriola dumerili</i>	gof, orhan
golica, očalinka	<i>Raja (raja) miraletus</i>	raža modropjega, barakula
gölub	<i>Myliobatis aquila</i>	golub
gônja bâba	<i>Antonogadus megalokynodon</i>	ugorova majka zubuša
jâgla	<i>Belone belone</i>	iglica, igla
jâgla	<i>Syngnathus acus</i>	šilo
jaglîca	<i>Scomberesox saurus</i>	proskok, kusača
jaglün	<i>Xiphias gladius</i>	iglun
jesëtra	<i>Acipenser sturio</i>	štrljun, jesetra
kaiš	<i>Cepola rubescens</i>	mačinac crveni, kurdela
kaiš	<i>Regalecus glasne</i>	pojas
kântor, manjamôrte	<i>Spondylisoma cantharus</i>	kantar
kânjac	<i>Serranus cabrilla</i>	kanjac
kavâlo	<i>Sciaena umbra</i>	kavala, krap
kërna	<i>Epinephelus guaza</i>	kirnja golema
kljûna, tucavica	<i>Symphodus (symphodus) rostratus</i>	dugonoska

knjêzac	<i>Coris julis</i>	knez
kòkot	<i>Trigla lyra</i>	lastavica prasica
kòkot	<i>Aspitrigla cuculus</i>	kokotić kamenjar
kòkot	<i>Eutrigla gurnardus</i>	kokot sivac
kovāč	<i>Zeus faber</i>	kovač, šanpjer
lacārda	<i>Scomber japonicus</i>	plavica, lokarda
lačêrna	<i>Trigloporus lastoviza</i>	kokotić glavaš
lambrâka	<i>Symphodus (crenilabrus) tinca</i>	lumbrak
lampùga	<i>Coryphaena hippurus</i>	lampuga
lâstavica	<i>Exocoetus volitans</i>	poletuša, lastavica
lîca	<i>Lichia amia</i>	strijela bjelica, bilizma
lîca	<i>Campogramma glaycos</i>	strijela šarulja, bilizma
list	<i>Solea vulgaris</i>	list, šfoja
lokārda	<i>Scomber scombrus</i>	skuša, vrnut
lûc	<i>Euthynnus alletteratus</i>	trup crnopjeg, luc
lûlavi Šîme, svîrac	<i>Symphodus (crenilabrus) mediterraneus</i>	podujka
măč	<i>Trachipterus trachipterus</i>	mač srebrnjak
măška	<i>Scyliorhinus stellaris</i>	mačka mrkulja
mezolûno	<i>Mola mola</i>	bucanj veliki
mičûn	<i>Engraulis encrasicolus</i>	inčun, brgljun
mlât	<i>Sphyrna zygaena</i>	jaram, mlat
modrûlj	<i>Prionace glauca</i>	modrulj
môl	<i>Merluccius merluccius</i>	oslić, mol
molêta	<i>Micromesistius poutassou</i>	ugotica pučinka, pišmolj
morîna	<i>Muraena helena</i>	murina
môrski kônj, kônjič	<i>Hippocampus hippocampus</i>	morski konjić
môrski kônj, kônjič	<i>Hippocampus ramulosus</i>	morski konjić
obrât	<i>Sparus aurata</i>	komarča, podlanica
ovčîca	<i>Lithognathus mormyrus</i>	ovčica, arkaj
paklâra	<i>Petromyzon marinus</i>	paklara morska
palamîta	<i>Sarda sarda</i>	palamida, polanda
pârag	<i>Pagrus pagrus</i>	pagar
pàs	<i>Selachimorpha</i>	morski pas – općenito
pàsara	<i>Citharus linguatula</i>	patarača, platušica
pàs kosăc	<i>Carcharodon carcharias</i>	pas ljudožder

pās prāsac	<i>Oxynotus centrina</i>	prasac
pās vòlonja	<i>Hexanchus griseus</i>	pas volonja siva
pāsara, patarāča	<i>Citharus linguatula</i>	patarača, platušica
pāsja māti	<i>Lophius budegassa</i>	grdobina žutka
pāsja māti, vražica	<i>Lophius piscatorius</i>	grdobina
pastorāč	<i>Raja (dipturus) oxyrinchus</i>	klinka
pāuk	<i>Trachinus draco</i>	pauk bijelac, ranj
pīc	<i>Diplodus puntazzo</i>	pic, šiljac
pilòto	<i>Naucrates ductor</i>	skušac pratibrod, fanfan
pīrka	<i>Serranus scriba</i>	pirka
pīvac	<i>Blennius ocellaris</i>	babica dubinka
pīvac	<i>Parablenius gattorugine</i>	slingura mrkulja
plavica, srdelica	<i>Sprattus sprattus</i>	papalina
rānj	<i>Trachinus araneus</i>	pauk crnac, ranj
rāžina	<i>Raja (raja) clavata</i>	raža kamenica
rēnga	<i>Alosa falax</i>	lojka, čepa, kubla
rômbo	<i>Psetta maxima</i>	oblič, rumb
rûmb	<i>Thunnus alalunga</i>	tunj dugokrilac
rumbàc	<i>Auxis rochei</i>	trup, rumbac
sabjāš	<i>Alopias vulpinu</i>	lisica
sāpa	<i>Sarpa salpa</i>	salpa, sopa
sārag	<i>Diplodus sargus</i>	šarag
sklāt	<i>Squatina squatina</i>	sklat siva
slīpi mīš	<i>Serranus hepatus</i>	čučin, vučić
smökva	<i>Labrus bimaculatus</i>	smokva, figa
sövica	<i>Pteromylaeus bovinus</i>	golub ćukan
srdela	<i>Sardina pilchardus</i>	srdela
mlīč – najsitnije sdelice		
mēzosrdela, mezanica – srdela srednje veličine		
srdela prāva lustrāna < lūstre = ljuske – veća srdela pokrivena ljuskom		
srdelūn	<i>Sardinella aurita</i>	srdela golema
srebrni brfūn	<i>Argentina sphyraena</i>	srebrnjak
srūn	<i>Trachurus trachurus</i>	šarun, šnjur
šarūlja	<i>Symphodus (Crenilabrus) roissali</i>	kosirica
škāljar	<i>Gobius cobitis</i>	glavoč pločar
škāran	<i>Sphyraena sphyraena</i>	škaram
škrpīna	<i>Scorpaena scrofa</i>	škrpina

škřpun	<i>Scorpaena porcus</i>	škřpun, bodeć
škřpun	<i>Scorpaena notata</i>	bodeć crveni, škřpinica
špār	<i>Diplodus annularis</i>	špar
švõja	<i>Lepidorhombus whiffiagonis</i>	patarača oštronoska
tabĩnja	<i>Phycis phycis</i>	tabinja mrkulja
tovār	<i>Uranoscopus scaber</i>	bežmek, batovina
travičār	<i>Zosterisessor ophiocephalus</i>	glavoč travaš
třlja, třlja prāva, třlja od kāmena	<i>Mullus surmuletus</i>	trlja od kamena
trljũf	<i>Mullus barbatus</i>	trlja od blata
trpĩna	<i>Torpedo (torpedo) marmorata</i>	drhtulja
trpĩna	<i>Torpedo (Tetronarce) nobiliana</i>	drhtulja (mrkulja)
tũnj	<i>Thunnus thynnus</i>	tunj
tupāč	<i>Pagellus acerne</i>	batoglavac
ũgotica	<i>Trisopterus luscus</i>	ugotica
ũgotica	<i>Merlangius merlangus euxinus</i>	ugotica velika
ũgor (veći primjerak)	<i>Conger conger</i>	ugor, gruj
ušāta	<i>Oblada melanura</i>	ušata, očada
volĩna	<i>Raja (Dipturus) batis</i>	volina
vřānjak	<i>Labrus merula</i>	vrana
vřānjak čvřlja	<i>Labrus viridis</i>	drozd, drozak
zubātac	<i>Dentex (Dentex) dentex</i>	zubatac
zubātac	<i>Dentex (Cheimerius) gibbosus</i>	zubatac krunaš
žgũlja	<i>Parablenius tentacularis</i>	slingura babaroga
žutĩca	<i>Dasyatis pastinaca</i>	žutuga

Kazalo prema znanstvenim imenima

<i>Acipenser sturio</i>	jesètra
<i>Alopias vulpinus</i>	sabjāš
<i>Alosa falax</i>	rēnga
<i>Anguilla anguilla</i>	angũlja – veća jegulja bižāt – manja jegulja
<i>Antonogadus megalokynodon</i>	gõrnja bāba
<i>Argentina sphyraena</i>	dũbinski brfun
<i>Aspitrigla cuculus</i>	kõkot

<i>Atherina (Hepsetia) boyeri</i>	brfunič
<i>Atherina (atherina) hepsetus</i>	brfun
<i>Auxis rochei</i>	rumbăc
<i>Belone belone</i>	jăgla
<i>Blennius ocellaris</i>	pîvac
<i>Boops boops</i>	bugvâ – veći primjerak bugvîlj – manji primjerak
<i>Campogramma glaycos</i>	lîca
<i>Carcharodon carcharias</i>	păš kosăc
<i>Cepola rubescens</i>	kaîš
<i>Chromis chromis</i>	crnjul
<i>Citharus linguatula</i>	păsara, patarăča
<i>Conger conger</i>	ùgor – veći primjerak glistoč – manji primjerak 15-20 dag težine
<i>Coris julis</i>	knjêzac
<i>Coryphaena hippurus</i>	lampùga
<i>Dasyatis pastinaca</i>	žutîca
<i>Dentex (dentex) dentex</i>	zubâtac
<i>Dentex (cheimerius) gibbosus</i>	zubâtac
<i>Dicentrarchus labrax</i>	düt
<i>Diplodus annularis</i>	špār
<i>Diplodus puntazzo</i>	pîc
<i>Diplodus sargus</i>	sărag
<i>Diplodus vulgaris</i>	frâtar, šarogûzac
<i>Engraulis encrasicolus</i>	mičün
<i>Epinephelus guaza</i>	kêrna
<i>Euthynnus alletteratus</i>	lûc
<i>Eutrigla gurnardus</i>	kökot
<i>Exocoetus volitans</i>	lăstavica
<i>Gobius bucchichii</i>	bilôta
<i>Gobius cobitis</i>	škăljār
<i>Gobius cruentatus</i>	crvendăč
<i>Gobius niger</i>	glamöc
<i>Hexanchus griseus</i>	păs vòlonja
<i>Hippocampus hippocampus</i>	môrski kônj, kônjič
<i>Hippocampus ramulosus</i>	môrski kônj, kônjič
<i>Labrus bimaculatus</i>	smökva

<i>Labrus merula</i>	vr̃anjak
<i>Labrus viridis</i>	vr̃anjak čvřlja
<i>Lepidorhombus whiffiagonis</i>	řvõja
<i>Lichia amia</i>	lřca
<i>Lipophrys pavo</i>	bãlavica
<i>Lithognathus mormyrus</i>	ovčřca
<i>Liza aurata</i>	cřpa zlatãr
<i>Liza ramada</i>	cřpa bãlavac
<i>Liza saliens</i>	cřpa mrãžnjak
<i>Lophius budegassa</i>	pãsja mãti
<i>Lophius piscatorius</i>	pãsja mãti
<i>Merlangius merlangus euxinus</i>	ũgotica
<i>Merluccius merluccius</i>	mõl
<i>Micromesistius poutassou</i>	molõta
<i>Mola mola</i>	mezolũno
<i>Mugil cephalus</i>	cipa
<i>Mullus barbatus</i>	trljũf
<i>Mullus surmuletus</i>	třlja, třlja prãva, třlja od kãmena
<i>Muraena helena</i>	morřna
<i>Myliobatis aquila</i>	gõlub
<i>Naucrates ductor</i>	pilõto
<i>Oblada melanura</i>	uřãta
<i>Oxynotus centrina</i>	pãs prãsac
<i>Pagellus acerne</i>	tupãč
<i>Pagellus erythrinus</i>	arbũn
<i>Pagrus pagrus</i>	pãrag
<i>Parablenius gattorugine</i>	přvac
<i>Parablenius tentacularis</i>	žgũlja
<i>Petromyzon marinus</i>	paklãra
<i>Phycis phycis</i>	tabřnja
<i>Prionace glauca</i>	modrũlj
<i>Psetta maxima</i>	rõmbo
<i>Pteromylaeus bovinus</i>	sõvica
<i>Raja (Dipturus) batis</i>	volřna
<i>Raja (Raja) clavata</i>	rãžina
<i>Raja (Raja) miraletus</i>	golřca, očalřnka

<i>Raja (Dipturus) oxyrinchus</i>	pastoráč
<i>Regalecus glesne</i>	kaiš
<i>Sarda sarda</i>	palamîta
<i>Sardina pilchardus</i>	srdëla
	mlîč – najsitnija sredelica, mlad
	mëžosrdela, mezanîca – srdela srednje veličine
	srdëla prâva lustrâna < lüstre = ljuste – veća srdela pokrivena ljuskom
<i>Sardinella aurita</i>	srdelün
<i>Sarpa salpa</i>	sâpa
<i>Sciaena umbra</i>	kavàlo
<i>Scomber japonicus</i>	lačârda
<i>Scomber scombrus</i>	lokârda
<i>Scomberesox saurus</i>	jaglîca
<i>Scorpaena notata</i>	škřpun
<i>Scorpaena porcus</i>	škřpun
<i>Scorpaena scrofa</i>	škrpîna
<i>Scyliorhinus canicula</i>	bešîca
<i>Scyliorhinus stellaris</i>	mâška
<i>Selachimorpha</i>	päs
<i>Seriola dumerili</i>	göf
<i>Serranus cabrilla</i>	kânjac
<i>Serranus hepatus</i>	slîpi mîš
<i>Serranus scriba</i>	pîrka
<i>Solea vulgaris</i>	lîst
<i>Squalus acanthias</i>	kostîlj
<i>Squalus blainvillei</i>	kostîlj
<i>Squatina squatina</i>	sklât
<i>Sparus aurata</i>	obrât
<i>Sphyrna sphyraena</i>	škâran
<i>Sphyrna zygaena</i>	mlât
<i>Sphyrna tudes</i>	bât
<i>Spicara flexuosa</i>	mînjula
<i>Spicara maena</i>	môdrak
<i>Spicara smaris</i>	gaün
<i>SpondylIOSoma cantharus</i>	kântor, manjamôrte
<i>Sprattus sprattus</i>	srdëlica, plavîca

<i>Symphodus (Crenilabrus) roissali</i>	šarùlja
<i>Symphodus (Crenilabrus) tinca</i>	lambrâka
<i>Symphodus (Crenilabrus) mediterraneus</i>	lùlavi Šíme, svírac
<i>Symphodus (Symphodus) rostratus</i>	tùcavica, kljùna
<i>Syngnathus acus</i>	jâgla
<i>Thunnus alalunga</i>	rûmb
<i>Thunnus thynnus</i>	tûnj
<i>Trisopterus luscus</i>	ùgotica
<i>Torpedo (Tetronarce) nobiliana</i>	trpîna
<i>Torpedo (Torpedo) marmorata</i>	trpîna
<i>Trachinus araneus</i>	rãnj
<i>Trachinus draco</i>	pàuk
<i>Trachurus trachurus</i>	srûn
<i>Trachipterus trachipterus</i>	mãč
<i>Trigla lyra</i>	kòkot
<i>Trigla lucerna</i>	kòkot
<i>Trigloporus lastoviza</i>	lačêrna
<i>Uranoscopus scaber</i>	tovâr
<i>Zeus faber</i>	kovãč
<i>Zosterisessor ophiocephalus</i>	travičâr
<i>Xiphias gladius</i>	jaglûn

LITERATURA

- Basioli, Josip, 1960, 'Ribarstvo otoka Murtera', *Morsko ribarstvo*, 9, str. 148-149
- Basioli, Josip, 1975, *Sportski ribolov na Jadranu*, Znanje, Zagreb
- Fortis, Alberto, 1984, *Put po Dalmaciji*, Globus, Zagreb
- Hrvatski opći leksikon*, 1996, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb
- Jardas, Ivan, 1996, *Jadranska ihtiofauna*, Školska knjiga, Zagreb
- Milišić, Neven, 1994, *Sva riba Jadranskog mora*, Niva, Split
- Pomorska enciklopedija*, I izd., sv. I-VIII, Zagreb, 1953-1965
- Ribarski priručnik za 1913. god.*, I, Trst, 1912, str. 180-184
- Šonje, Jure, 2000, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža i Školska knjiga, Zagreb
- Vinja, Vojmir, 1986, *Jadranska fauna – Etimologija i struktura naziva*, I-II, JAZU-Logos, Split
- Vojmir, Vinja, 1998, 2003, 2004, *Jadranske etimologije – Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku*, I (A-H), II (I-Pa), III (Pe-Ž), HAZU i Školska knjiga, Zagreb

Županović, Šime, 1963, *Ribarstvo šibenskog područja*, Jadranski institut JAZU, Zagreb
Županović, Šime, 1988, 'Ribarstvo i ribarska terminologija šibenskog područja', *Čakavska rič* 1, Split, str. 3-63

NAMES OF THE FISH IN JEZERA ON THE ISLAND OF MURTER

S u m m a r y

This work deals with names of the fish in Jezera on the island of Murter. Among 138 recorded names, there is a whole series of those of Romanic origin (*arbun, fratar, kavalo, lacerna, mezoluno, palamita, srdela, špar, ušata*). Among authentic Croatian names we can find widely spread ichthyologic names like *kovač, zubatac, ovčica, list, golub, pauk, modrulj*, but also autochthonous and sometimes very peculiar names such as *kljuna, žgulja, gornja baba, pas volonja, očalinka, svirac, lulavi Šime* etc. For naming fish, the people also used zoological names (*pas, mačka, slipi miš, morski tovar, konj, pas, prasac, lisica, volina*) as well as ornithological names (*kokot, pivac, sovica, vranjak*). The fish were also named according to their primary color (*bilota, crnjul, crvendač, modrak, plavica, šarulja, žutica*), or according to everyday items whose shape resembled specific fish (*bat, jagla, jaglun, kaiš, miš, mač, mlat, sabljaš, škaran*).

I NOMI DEI PESCI A JEZERA SULL'ISOLA DI MURTER

R i a s s u n t o

Lo studio tratta i nomi dei pesci a Jezera sull'isola di Murter. Tra i 138 nomi registrati vi è la serie di quelli di origine romanza (*arbun, fratar, kavalo, lačerna, mezoluno, palamita, srdela, špar, ušata*). Tra i nomi originali croati troviamo ittionimi di larga diffusione come *kovač, zubatac, ovčica, list, golub, pauk, modrulj*, ma anche nomi autoctoni, a volte nomi particolarmente originali come *kljuna, žgulja, gornja baba, pas volonja, očalinka, svirac, lulavi Šime* ecc.. Le denominazioni ittiche popolari si servivano di zoonimi (*pas, mačka, slipi miš, morski tovar, konj, pas, prasac, lisica, volina*) e ornitonimi (*kokot, pivac, sovica, vranjak*). Oppure si basavano sul colore predominante (*bilota, crnjul, crvendač, modrak, plavica, parulja, ćutica*) o su oggetti della vita quotidiana che ricordavano la forma di certi pesci (*bat, jagla, jaglun, kaiš, miš, mač, mlat, sabljaš, škaran*).

Podaci o autoru:

Edo Juraga, prof. hrvatskog jezika, OŠ Murterski škoji, Put škole 8, 22243 Murter,
Telefon: 022 435-260

Adresa stana: Fausta Vrančića 2, 22243 Murter, Telefon: 022 435-440